

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. A tananyag elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

ADATVÉDELMI JOG A MUNKAERŐPIACON

5. OLVASÓLECKE - AZ ADATVÉDELEM ALAPELVEI

dr. Lukács Adrienn

Olvasási idő: kb. 30 perc

Az adatkezelési alapelvek irányadó alapelvek, melyek a GDPR sarokköveit képezik. Valamennyi adatkezelésre alkalmazandók és nagy szerepet játszanak a GDPR rendelkezéseinek értelmezése terén. Ezek az alapelvek nem a GDPR-al látták meg a napvilágot, lényegük megegyezik a korábbi szabályozásban található alapelvekével, azzal, hogy természetesen a GDPR vezetett be újításokat is. Valamennyi adatkezelésnek az alábbi alapelvekkel kell összhangban állnia: jogszerűség, tisztességes eljárás, átláthatóság, célhoz kötöttség, , adattakarékosság, pontosság, korlátozott tárolhatóság, integritás és bizalmas jelleg, valamint elszámoltathatóság.

JOGSZERŰSÉG, TISZTESSÉGES ELJÁRÁS ÉS ÁTLÁTHATÓSÁG

A **jogszerűség** [GDPR 5. cikk (1) a.] elve egyrészt feltételezi, hogy a jogszabályokat tiszteletben kell tartani, másrészt, hogy az adatkezelésnek rendelkeznie kell egy **megfelelő jogalappal**.

A **tisztességesség** [GDPR 5. cikk (1) a.] egy erkölcsi, morális hozzáállást is feltételez a jogszabályok pusztá betartását túlmenően. Például egy diszkriminatív algoritmus, amely faji alapon tesz különbséget a vásárlók között tisztességtelennek minősül.

Az **átláthatóság** [GDPR 5. cikk (1) a.] azt jelenti, hogy az adatkezelés teljes folyamatának áttekinthetőnek kell lennie a kívüllág számára. Az adatkezeléssel összefüggő tájékoztatásnak könnyen hozzáférhetőnek kell lennie, közérthetőnek kell lennie és világos nyelvezettel kell rendelkeznie.

Jogalap [GDPR 6. cikk (1)] nélkül nem beszélhetünk érvényes adatkezelésről: **valamennyi adatkezelés esetén rendelkezni kell meghatározott jogalappal**. A GDPR taxatívén meghatározza, hogy milyen jogalapra alapítható az adatkezelés. Gyakorlatilag a jogalap fog felhatalmazást nyújtani az adatkezelőnek arra, hogy a személyes adatokat kezelhesse. Az adatkezelőnek az adatkezelés megkezdése előtt számba kell vennie, hogy melyik jogalapra fogja alapítani az adatkezelést. Fontos, hogy önmagában a jogszerű jogalap megléte nem teszi jogszerűvé az adatkezelést, hanem a többi adatkezelési rendelkezésre is figyelemmel kell lenni, például az adatvédelmi alapelvekre. Egy adatkezelés egy jogalappal rendelkezik. A GDPR 6. cikk az alábbi **6 jogalapot** tartalmazza:

---

1. az érintett hozzájárulása

---

2. szerződéses jogalap

---

3. jogi kötelezettség

---

4. érintett létfontosságú érdeke

---

5. közérdekű feladat ellátása és közhatalom gyakorlása

---

6. érdekmérlegelés

---

1. Az érintett hozzájárulása. Az előző olvasóleckében ismertetésre került a hozzájárulással szemben támasztott követelményrendszer, a munka világa szempontjából azonban szükséges kiemelni a **hozzájárulás önkéntességének** a követelményét. Ez ugyanis azt

feltételezi, hogy az érintettnek valós választási lehetősége van abban a tekintetben, hogy megadja-e a hozzájárulást vagy pedig megtagadja azt. Ezt az önkéntességet kérdőjelezi meg a felek között fennálló hierarchikus viszony: ilyen viszony például munkáltató és a munkavállaló közti viszony. A munkavállaló ugyanis egzisztenciálisan kiszolgáltatott helyzetben van, ami azt jelenti, hogy a hozzájárulás megadása vagy visszavonása tekintetében (pl.: hozzájárul-e ahhoz, hogy kamerákkal megfigyelje őt a munkáltató a munkahelyen) nincs tényleges választási lehetősége. A munka világában a hozzájárulás csak kivételes esetekben képezhet megfelelő jogalapot, amennyiben az érintett valós választással rendelkezik. Például ide tartozik az az eset amikor az intraneten a hozzájárulás alapján megjelenik a fényképe a többi munkavállaló számára - vagy sem.

2. Szerződéses jogalap. A személyes adatok jogszerűen kezelhetők, amennyiben az olyan szerződés teljesítéséhez szükséges, amelyben az érintett az egyik fél, vagy az a szerződés megkötését megelőzően az érintett kérésére történő lépések megtételéhez szükséges. Például egy online megrendelt termék házhoz szállítása esetén ezen jogalap alapján kezelhető az érintettnek a címe, ahova kézbesítést kéri.

3. Jogi kötelezettség. Amennyiben valamilyen törvény rendeli el az adatkezelést az adatkezelő számára, ez lesz az adatkezelésnek a jogalapja. Például a munkáltató jogi kötelezettség jogalapja alapján kezeli és továbbít bizonyos adatokat például az állami adóhatóság számára.

4. Az érintett a létfontosságú érdeke. Ezen jogalap alkalmazására szűk körben kerülhet sor. Ide tartozik például az élet testi épség egészség védelme. Például, ha az érintett balesetet szenved, kezelhetik a hozzátartozójának a telefonszámát annak érdekében, hogy ő felvilágosítást adjon az érintett egészségügyi állapotáról.

5. Közérdekű feladat ellátása és közhatalom gyakorlása. Ebbe az esetkörbe gyakorlatilag a közfeladatot ellátó szervek ezen vonatkozású adatkezelései, illetve a közhatalom gyakorlásához szükséges adatkezelések tartoznak.

6. Érdelmérlegelés. Ide tartoznak azok az esetek, amelyeknél „az adatkezelés az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdekeinek érvényesítéséhez szükséges, kivéve, ha ezen érdekekkel szemben elsőbbséget élveznek az érintett olyan érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai, amelyek személyes adatok védelmét teszik szükségessé, különösen, ha az érintett gyermek.” Az érdelmérlegelési jogalap használata esetén az adatkezelőnek úgynevezett **érdelmérlegelési tesztet** kell lefolytatnia. Az érdelmérlegelési teszt alkalmazása során az adatkezelő egyrészt azonosítja, hogy mely törvényes egyértelmű jogos érdeke az, amely miatt szükség van az adatkezelésre, másrészt pedig azonosítja az érintett alapvető jogait és szabadságait, amelyeket az adatkezelés érint – és amely rendszerint a személyes adatok védelméhez való joghoz kötődik. Ezt követően vizsgálja a szükségességét és arányosságát, azaz, hogy miért van szükség az

adatkezelésre, illetve, hogy azért miért nem végezhető más módszerrel. Például a munkavállalók megfigyelése erre a jogalapra alapítható a NAIH szerint.

CÉLHOZ KÖTÖTTSÉG

A **célhoz kötöttség elve** [GDPR 5. cikk (1) b.] a legfontosabb alapelv,¹ ami előírja, hogy valamennyi adatkezelésnek rendelkeznie kell egy meghatározott, egyértelmű és legitim céllal, illetve, hogy a személyes adatokat nem lehet kezelni az eredeti céllal összeegyeztethetetlen módon.² Ez azt jelenti, hogy valamennyi adatkezelésnek rendelkeznie kell egy jogszerű céllal, a cél nélküli adatkezelés tilos. Ennek az elvnek rendkívüli jelentősége van, mivel a cél meghatározása a többi alapelv érvényesülésének és magának az adatkezelésnek az előfeltétele, az adatkezelés teljes tartama alatt meghatározó jelentőségű.³

A célhoz kötöttség elvének érvényesülése előfeltétele a többi alapelv érvényesülésének. Valamennyi adatkezelésnek rendelkeznie kell egy céllal. Előre meghatározott jogszerű cél nélkül nem beszélhetünk adatkezelésről. Az adatkezelés valamennyi szakaszának rendelkeznie kell egy céllal. Valamennyi jogalap esetében rendelkeznie kell egy meghatározott, jogszerű céllal. Lényegében a cél nélküli, készletező adatkezelés tilalmát jelenti. A célnak egyértelműnek és jogszerűnek kell lennie, a cél megváltozása pedig újabb adatkezelést fog eredményezni. Maga az adatkezelés a célhoz fog igazodni, ugyanis annak a meghatározott cél szerint kell majd történnie. Az adatkezelőnek az adatkezelés megkezdése előtt számba kell vennie, hogy a cél eléréséhez milyen adatok kezelése szükséges, mennyi ideig, kik lesznek az érintettek stb.

PÉLDA

Amennyiben a munkáltató megfigyelő kamerákat szeretne telepíteni a munkahelyen abból a célból, hogy a munkahelyi biztonságot elősegítse, az így nyert adatokat nem használhatja a munkavállalók teljesítményének értékelése céljára.

---

¹ Péterfalvi Attila – Révész Balázs – Buzás Péter (szerk.): *Magyarázat a GDPR-ról*. Wolters Kluwer Hungary, Budapest, 2018, 96. p.

² WP29 (2001) *Opinion 8/2001 on the processing of personal data in the employment context*. 5062/01/EN/Final WP 48. 20. p.; Jóri András (szerk.): *A GDPR magyarázata*. HVG-ORAC, Budapest, 2018, 195. p.

³ Péterfalvi Attila – Révész Balázs – Buzás Péter (szerk.): *Magyarázat a GDPR-ról*. Wolters Kluwer Hungary, Budapest, 2018, 96. p.; WP29 (2013) *Opinion 03/2013 on purpose limitation*. 00569/13/EN WP 203. 4. p.

ADATTAKARÉKOSSÁG

Az **adattakarékosság elve** értelmében a személyes adatoknak az adatkezelés célja szempontjából megfelelőek és relevánsak kell lenniük és a szükségesre kell korlátozódniuk. [GDPR 5. cikk (1) c)] Ez azt jelenti, hogy a személyes adatoknak a cél eléréséhez szükségesnek kell lenniük és ennek megfelelően a cél eléréséhez szükséges ideig kezelhetők. Nevezzük másként **adatminimalizálás** elvének is. Ez azt jelenti, hogy olyan adat, ami nem szükséges a meghatározott cél eléréséhez, nem kezelhető.

PÉLDA

A munkaerőfelvételre vetítve mindez azt jelenti, hogy a munkáltató nem kezelheti korlátlanul a jelentkező személyes adatait, hanem csupán azokat, amelyek valóban kapcsolódnak a meghatározott célhoz és alkalmasak annak elérésére. Például a leendő munkavállaló alkalmasságának megítélésére elegendő az alkalmasság tényét ismernie a munkáltatónak, a munkavállaló pontos kórtörténetét nem ismerheti meg.⁴

PONTOSSÁG

A **pontoság elve** - korábbi nevén adatminőség elve - azt jelenti, hogy a személyes adatoknak pontosnak és szükség esetén naprakésznek kell lenniük. Amennyiben a személyes adatok pontatlanok, akkor minden ésszerű lépést meg kell tenni annak érdekében, hogy ezeket az adatokat haladéktalanul töröljék vagy helyesbítsék. [GDPR 5. cikk (1) c)]

PÉLDA

A pontoság elvét sértheti, ha a munkáltató munkaerő felvétel során rákeres a Facebook-on a jelentkezőkre és a Kovács János nevű jelentkező profilját összekeveri egy másik Kovács Jánoséval.

A GDPR nem határozza meg, hogy mit tekint „pontosnak”: pontatlannak tekintik az adatokat, ha nem felelnek meg a valóságnak, valamint, ha nem teljeselek, vagy rossz kontextusba ágyazódnak.⁵ A pontoság elve feltételezi, hogy a kezelt adatok pontosak, naprakészek és a valóságnak megfelelnek. Például a naprakészség elvét sértheti, ha az állásra jelentkező személy alkalmasságát egy általa korábban leadott önéletrajz

⁴ Péterfalvi Attila – Révész Balázs – Buzás Péter (szerk.): *Magyarútat a GDPR-ról*. Wolters Kluwer Hungary, Budapest, 2018, 101. p.

⁵ Rucker, Daniel – Kugler, Tobias (szerk.): *New European General Data Protection Regulation. A Practitioner's Guide*. C.H. Beck, Hart, Nomos, München, Oxford, Baden-Baden, 2018, 68. p.

alapján értékeli a munkáltató. Amennyiben pontatlanok a kezelt adatok, az érintett a helyesbítéshez vagy a törléshez való jogával is élhet.

KORLÁTOZOTT TÁROLHATÓSÁG

Az alábbi alapelvekről rendelkezik még a GDPR: a **korlátozott tárolhatóság elve** szerint a személyes adat „*tárolásának olyan formában kell történnie, amely az érintettek azonosítását csak a személyes adatok kezelése céljainak eléréséhez szükséges ideig teszi lehetővé*”. [GDPR 5. cikk (1) e)] Ennél hosszabb ideig csak kivételes esetben tárolhatók az adatok, például közérdekű archiválás céljából, tudományos és történelmi kutatás céljából stb.

INTEGRITÁS ÉS BIZALMAS JELLEG

Az **integritás és bizalmas jelleg elve** szerint az adatkezelő köteles gondoskodni az adatbiztonságról, azaz az adatok fizikai értelemben vett védelméről. [GDPR 5. cikk (1) f.] Az adatbiztonság elve az adatnak gyakorlatilag minden lehetséges fenyegetéstől való védelmét jelenti, legyen szó akár technikai meghibásodásról, természeti csapásról vagy éppen emberi tényezőről. Szerepe felértékelődött az információs technológia fejlődésével. Az adatbiztonság értelmében az adatokat védeni kell különösen a jogosulatlan hozzáféréstől, megváltoztatástól, nyilvánosságra hozataltól, törléstől vagy megsemmisítéstől stb. Az adatbiztonság elve szorosan kapcsolódik az *adattvédelmi incidenshez*: amennyiben adattvédelmi incidens történik, azt az adatkezelőnek be kell jelentenie - meghatározott feltételek megléte esetén - a nemzeti adattvédelmi felügyeleti hatóságnak, akár pedig az érintetteknek is.

Például a személyes adatokat védeni kell **természeti csapásoktól** (pl.: árvíz, földrengés), **emberi szándékos magatartásoktól** (pl.: lopás, megsemmisítés) és **emberi gondatlan magatartásoktól** (pl.: pendrive elvesztése).

ELSZÁMOLTATHATÓSÁG

Az **elszámoltathatóság elve** értelmében az adatkezelő felelős a GDPR-ban foglaltak betartásáért, és képesnek kell lennie arra, hogy ezt igazolja is. [GDPR 5. cikk (2)] Az elszámoltathatóság elve alapvetően adminisztratív kötelezettségeket ró az adatkezelőre. Az elv értelmében az adatkezelőnek képesnek kell lennie arra, hogy a GDPR-nak való megfelelést igazolja. Gyakorlatilag az adatkezelési műveleteknek a dokumentálását vonja az adatkezelő kötelezettségei közé. Az elszámoltathatóság elve a felelőséghez is

kapcsolódik, ugyanis amennyiben az adatkezelő nem tartja be az adatvédelmi követelményeket, ezen magatartásáért felelősségre vonható.

TANANYAG

- Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége és az Európa Tanács: *Európai adatvédelmi jogi kézikönyv 2018. évi kiadás*. Az Európai Unió Kiadó hivatala, Luxembourg, 2019. Elérhető: https://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_data_protection_HUN.pdf
- Péterfalvi Attila – Révész Balázs – Buzás Péter (szerk.): *Magyarázat a GDPR-ról*. Wolters Kluwer Hungary, Budapest, 2018, 95-109. pp.

AJÁNLOTT IRODALOM/FORRÁSOK

- Jóri András – Soós Andrea Klára – Bártfai Zsolt – Hári Anita (szerk.): *A GDPR magyarázata*. HVG-ORAC, Budapest, 2018, 192-221. pp.
- *GDPR Six Principles of Lawful Processing In 1 minute - 2019 Summary*. 2019. Elérhető: <https://www.youtube.com/watch?v=UHeQABHx7d4>
- *GDPR - Lawful Basis for Processing Data*. Elérhető: <https://www.youtube.com/watch?v=9MqKELY45HA>

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Milyen jogalapok találhatóak a GDPR-ban? A munka világában melyik jogalapok használata jöhet szóba és miként?
2. Mit jelent a célhoz kötöttség elve?
3. Mit jelent az adattakarékosság elve?
4. Mit jelent a pontosság elve?
5. Mit jelent az integritás és bizalmas jelleg elve?
6. Mit jelent az elszámoltathatóság elve?

FELADATOK

1. Keressen olyan megtörtént eseteket, amikor sérült az adatbiztonság követelménye!

- 2.** A munka világában mikor szolgálhat jogalapként az érintett hozzájárulása? Keressen rá példákat!